

Česky levou zadní? Tak jednoduché to na střední škole není...

Praha 11. 4. 2022

Ve čtvrtek 7. 4. proběhla závěrečná konference projektu Don't give up!. Projekt se zaměřuje na podporu nově příchozích mladých lidí z ciziny, kteří před studiem na středních školách potřebují nejprve podpořit v češtině. META, o.p.s. spolu s partnerskou organizací Centrum pro integraci cizinců, o. p. s. po dobu šesti let organizovala unikátní roční přípravný kurz před vstupem na SŠ. Postupně ale přibyla i jazyková podpora při studiu a metodická podpora pedagogů. Jazyková příprava před SŠ v České republice dosud zásadním způsobem chybí. A v následujícím školním roce bude kvůli příchodu tisíců válečných uprchlíků potřeba o to více.

Podle odhadů META, o.p.s. je každoročně v Česku pět až osm set mladých lidí, kteří by měli pokračovat ve studiu na SŠ, ale nemohou. Ukončili totiž základní vzdělávání v zemi původu, nerozumí česky a neprojdou přes přijímací řízení. Pokud se na střední školu přesto dostanou, mnohdy se na ní dlouho neudrží. S příchodem uprchlíků z Ukrajiny se počet těchto mladých lidí v letošním roce zněkolikanásobí. Ve věku přechodu na SŠ jich podle odhadů může být sedm až osm tisíc. Jazyková příprava před vstupem na SŠ ale zatím v systému chybí. A tou to teprve začíná...

„Před šesti lety jsme začali s ročním přípravným kurzem. Studenti se po roce v češtině dostali na komunikační úroveň. Někteří, většinou pasivně, zvládají B1. Jenže brzy jsme zjistili, že to není dost. Na střední škole měli následně i tak velké problémy se školní úspěšností. Nezvládali tempo, problémy dělal odborný jazyk i český jazyk a literatura. Proto jsme po dvou letech v pokračujícím projektu rozšířili jazykovou podporu i na SŠ a začali podporovat i středoškolské učitele,“ shrnuje zkušenosti Kristýna Titěrová, programová ředitelka META, o.p.s.

Přestože na podporu z projektu dosáhlo několik set studentů, stále jde v kontextu českého školství jen o kapku v moři. Jazyková příprava a podpora středoškoláků v jazyce je zatím stále exkluzivní. Pro letošní rok však MŠMT chystá kvůli situaci s Ukrajinou změny. „Připravili jsme šablony na kurzy češtiny, ze kterých mohou školy, vysoké školy, obce a obce s rozšířenou působností financovat kurzy češtiny před vstupem na SŠ. Žák může získat až 320 hodin, je to na období od dubna do srpna. Platí pro žáky, kteří jsou už přijati ke vzdělávání, i ty, co teprve budou přijati od 1. 9. 2022, platí i pro ty, co nebudou ve vzdělávacím systému, tj. chtějí na trh práce,“ avizoval v panelové diskusi Petr Bannert, ředitel odboru středního, vyššího odborného a dalšího vzdělávání z MŠMT.

Účastníci konference, ale i panelisté se shodli na tom, že nejproblematičtější momentem je přijímací řízení na SŠ. Základní školy žáky přijímat musí, ale střední školy si žáky spíše vybírají. „Zkouška z češtiny sice může být nahrazena pohovorem, ale ten pohovor je často těžký jako zkouška. Nově příchozí děti z Ukrajiny by měly absolvovat přijímací pohovor z češtiny až v červnu. V 1. kole by se zjišťovala jen motivace a konala zkouška z matematiky v ukrajinštině. Do školy nastoupí až v září, takže jejich aktuální znalost češtiny není relevantní,“ upozornil v diskusi Daniel Prokop, sociolog a zakladatel PAQ Research.

..META*~

Ten také poukázal na to, že se intenzivní jazyková příprava budoucích středoškoláků státu i krajům vyplatí. Její cena je násobně nižší než náklady státu na dopady předčasného ukončení středoškolského vzdělání, které mohou činit dva až tři miliony korun na osobu. Podle Daniela Prokopa se intervence v řádu 200 tisíc korun vyplatí, i kdyby měla například jen 10% úspěšnost (například vlivem následného návratu podpořených na Ukrajinu, odchodu ze vzdělávání apod.).

Odborníci upozorňují, že v některých regionech (např. Praha, SČK, Brno, Plzeň) nemusí stačit kapacity škol. Je nutné situaci řešit systémově a nečekat na zázrak. Jinak v následujícím školním roce hrozí tisíce mladých lidí mimo vzdělávací systém. „Je potřeba nastavit sběr dat. Systém reportů ohledně počtu nově přichozích dětí z Ukrajiny a kapacitách škol by měl být týdenní nebo každých 14 dnů. Je nutné vytvořit databázi, která bude porovnávat kapacity škol a počty dětí v regionu,“ vybídl Daniel Prokop.

Kromě systémového sběru dat potřebují školy především včasné informace o aktuálních i plánovaných možnostech podpory přijatých žáků. Současná nejistota je pro školy demotivující. A nebudou-li motivovány a podpořeny také školy, bude docházet k smutným případům odmítání mladých lidí bez znalosti jazyka. Po dvou letech s pandemií onemocnění covid-19 budou školy opět potřebovat notnou dávku flexibility a kreativity. Učitelé i žáci potřebují v tuto chvíli podpořit hlavně psychicky.

Kontakt pro média

Kristýna Titěrová, programová ředitelka, META, o.p.s. tel: +420 777 952 109,
titerova@meta-ops.cz

Petr Bannert, ředitel odboru středního, vyššího odborného a dalšího vzdělávání, tel.: +420 234 812 163, Petr.Bannert@msmt.cz

Záznam konference ke zhlédnutí na <https://www.youtube.com/watch?v=fvF6LT4bD9s>.